

CODUL DE DEONTOLOGIE

Pg.1

Profesia

Document promovat de Confederația Europeană a Organizațiilor Conservatorilor-Restauratori și adoptat de Adunarea (sa) Generală, Bruxelles, 01.03.2002

Preambul

Obiectele, clădirile, rezervațiile (mediul înconjurător) cărora societatea le atribuie valori particulare/deosebite de natură estetică, artistică, documentară, istorică, științifică, socială, ambientală sau spirituală sunt denumite în mod obișnuit "moștenire culturală" și constituie un patrimoniu material și cultural ce trebuie transferat generațiilor următoare. Conservatorul-restaurator are responsabilitate nu numai față de patrimoniu ci și față de proprietarul sau deținătorul legal al acestuia, față de cel care l-a creat, față de public, față de posteritate. Următoarele considerații servesc la salvagardarea patrimoniului cultural indiferent de proprietarii acestuia, vechime, stare(de conservare) sau valoare.

I.Definiție Conservator-Restaurator (definirea profesiei)

Conservatorul-restaurator este o/un profesie/profesionist care presupune/are pregătirea, cunoștințele, calificările, experiență și înțelegerea de acțiune în scopul prezervării patrimoniului cultural pentru viitor în conformitate cu considerațiile subliniate mai jos (care urmează).

Rolul fundamental al conservatorului-restaurator este cel de a prezerva patrimoniul cultural în beneficiul generațiilor prezente și a celor viitoare. El contribuie la perceperea, aprecierea și înțelegerea patrimoniului cultural luând în considerare (în funcție de) contextul său ambiental, semnificația și proprietățile sale fizice.

Pg. 2

Conservarea-restaurarea presupune responsabilități și implicare în: planificarea strategică; examinarea de/pentru diagnosticare ; întocmirea/redactarea planurilor de conservare și a propunerilor de tratament; conservare preventivă; tratamente de conservare-restaurare și documentarea observațiilor fiecărei intervenții.

Examinarea pt. diagnosticare constă în identificarea, determinarea compoziției și aprecierea/evaluarea condiției patrimoniului cultural; identificarea, natură și extindere a alterațiilor/degradărilor; evaluarea cauzelor deteriorărilor, determinarea tipului tratamentului necesar și a extinderii acestuia.

Aceasta cuprinde și studiul informațiilor relevante existente.

Conservarea Preventivă constă în acțiunea indirectă pentru întârzierea deteriorării și prevenirea alterării prin crearea de condiții optime pentru păstrarea patrimoniului cultural atât timp cât este compatibil cu utilitatea sa socială.

De asemenea, conservarea preventivă presupune manevrarea corectă, transportarea, folosirea, depozitarea, și expunerea (și aceste operații fac parte din conservarea preventivă). Mai poate presupune realizarea de facsimile în scopul protejării originalului.

Conservarea constă în principal în acțiuni directe pe patrimoniul cultural în scopul stabilizării condiției sale și întârzierea degradării în continuare.

Restaurarea constă în acțiunea directă asupra patrimoniului cultural în pericol sau deteriorat, în scopul facilitării percepției, evaluării și înțelegerii sale respectând pe cât este posibil proprietățile/caracteristicile sale estice, istorice și fizice.

Documentația constă în înregistrarea cu acuratețe a imaginilor și informațiilor scrise privind toate procedurile care au fost efectuate și motivarea lor. O copie a acestui raport trebuie oferit/dat proprietarului sau custodelui patrimoniului cultural și trebuie să rămână accesibil. În această documentație trebuie specificate toate cerințele ulterioare cu privire la păstrarea, întreținerea, expunerea sau accesul la patrimoniul cultural (vizat).

Documentul/raportul rămâne în proprietatea culturală a conservatorului-restaurator și trebuie păstrat ca referință viitoare.

Tot în/de competența conservatorului-restaurator intră/ține :

- dezvoltarea de programe, proiecte și control în domeniul conservării-restaurării
- oferirea de consiliere și asistență tehnică pentru prezervarea patrimoniului cultural
- pregătirea de rapoarte tehnice privind patrimoniul cultural (excluzând orice apreciere privind valoarea lui de piață)
- să conducă activități de cercetare
- să dezvolte programe educaționale
- diseminarea informațiilor câștigate/obținute prin observație, tratamente, sau cercetări
- să promoveze o înțelegere mai profundă a domeniului conservării-restaurării.

II. Învățământ și pregătire

Pentru păstrarea standardelor profesiei, învățământul și pregătirea din domeniul conservării-restaurării trebuie să fie de nivel Master universitar (sau echivalent recunoscut). Pregătirea este detaliată în „ECCO.Ghid profesional III”.

Conservarea-restaurarea este un domeniu complex, dezvoltat rapid. De aceea conservatorul-restaurator calificat are responsabilitatea profesională de a fi la zi cu noile descoperiri și să se asigure că practica sa profesională este în conformitate cu etica (gândirea etică) curentă. Continua dezvoltare profesională (dezvoltare profesională continuă) este detaliată în ”ECCO. Ghid profesional II”.

III. Diferența față de alte domenii

Pg.3

Conservarea-restaurarea se distinge față de alte domenii înrudite (artă, meșteșuguri) prin faptul că scopul principal este acela de a păstra patrimoniul cultural, în opoziție (deci) cu creerea de noi obiecte sau întreținerea și repararea lor în sens funcțional.

Conservarea-restaurarea se distinge față de alte profesii prin învățământul specific.

Ghid profesional (II) ECCO

Codul etic

Promovat de Confederația Europeană a Organizațiilor Conservatorilor-Restauratori și aprobat în Adunarea sa Generală din 07.03.2003

I. Principii generale de aplicare a codului

Art.1 : Codul etic întruchiează principiile, obligațiile și comportamentul fiecărui conservator-restaurator membru al ECCO care trebuie să fie aplicate în practica profesională.

Art.2 : Profesia de conservator-restaurator constituie/presupune o activitate de interes public și trebuie să fie practică cu respectarea tuturor legilor naționale și europene, a înțelegerilor, în mod deosebit a celor ce privesc proprietatea furată.

Art.3 : Conservatorul-restaurator lucrează direct pe patrimoniul cultural și este personal responsabil/răspunzător față de proprietar, patrimoniu și societate. Conservatorul-restaurator are dreptul să practice (profesia sa) fără a fi stânjenit în libertatea și independența sa. (poate practica liber profesia sa).

Conservatorul-restaurator are dreptul în orice circumstanță, de a refuza orice solicitare care consideră că contravine cu termenii sau spiritul acestui Cod.

Conservatorul-restaurator are dreptul de a se aștepta ca toate informațiile relevante privind un proiect de conservare-restaurare (indiferent de mărime) să îi fie date de către deținător sau curator.

Art.4 : Nerespectarea principiilor, obligațiilor, interzicerilor Codului, constituie practică neprofesională și vor aduce după sine discreditarea profesională. Este responsabilitatea fiecărui corp național profesional să se asigure că membrii săi acționează în litera codului –și ia atitudine în caz dovedit de ne-conformitate.

II. Obligații față de Patrimoniul Cultural

Art.5 Conservatorul-restaurator trebuie să respecte semnificația estetică, istorică, și integritatea fizică „încrustată” în patrimoniul cultural.

Art.6 : Când prezervă un patrimoniu cultural, conservatorul-restaurator, în colaborare cu alți colegi de profesie implicați trebuie să țină cont de cerințele privind utilitatea socială a acestuia (patrimoniului).

Art.7 : Conservatorul-restaurator trebuie să lucreze la cele mai înalte standarde, indiferent de valoarea de piață a patrimoniului material. (Cu toate că)pot exista circumstanțe care pot limita amploarea acțiunii de conservare-restaurare, respectarea codului nu trebuie compromisă.

Art.8 : Conservatorul-restaurator trebuie să ia în considerare toate aspectele privind conservarea preventivă înainte de a lucra fizic pe patrimoniul cultural și trebuie să limiteze intervenția la ceea ce este necesar.

Art.9 : Conservatorul-restaurator trebuie să se străduiască să folosească numai produse, materiale, proceduri care, conform nivelului actual de cunoaștere, nu va dăuna patrimoniului cultural, mediului, oamenilor.

Pg.4

Intervenția și materialele folosite nu trebuie să interfere, de loc dacă este posibil, cu nici o examinare, tratament, sau analiză viitoare. De asemenea, ele trebuie să fie compatibile cu materialele din patrimoniul cultural și să fie ușor și complet reversibile (pe cât posibil).

Art.10 : Tratamentul de conservare-restaurare a patrimoniului cultural trebuie să fie documentat prin rapoarte scrise și imagini înregistrate cu referire la examinarea pentru diagnosticare, orice intervenție de conservare-restaurare, sau alte informații relevante. Raportul trebuie să include și numele tuturor celor care au avut grijă de obiect. O copie a raportului trebuie dat deținătorului sau custodelui patrimoniului cultural și trebuie să rămână accesibil. Raportul/documentul rămâne proprietate intelectuală a conservatorului-restaurator și trebuie păstrat ca referință viitoare.

Art.11 : Conservatorul-restaurator trebuie să întreprindă doar lucrul pentru care are competențe. El nu trebuie să înceapă nici să continue un tratament care nu este util/în folosul patrimoniului cultural.

Art.12 : Conservatorul-restaurator trebuie să se străduiască să-și îmbogățească cunoștințele și pregătirea în scopul constant de a-și îmbunătăți calitatea profesională a activității.

Art.13 : Este necesar și indicat ca conservatorul-restaurator să colaboreze cu alți profesioniști/specialiști de altă profesie și să participe cu acești la schimb complet de informații.

Art.14 : În caz de urgență, când patrimoniul cultural este în pericol imediat, conservatorul-restaurator trebuie să acorde asistență totală, în specialitatea sa.

Art.15 : Conservatorul-restaurator nu trebuie să îndepărteze material de pe un patrimoniu cultural doar dacă este indispensabil prezervării sau dacă interfere substanțial cu valoarea sa istorică, estetică. Materialele care au fost îndepărtate ar trebui, dacă este posibil, să fie conservate și procedura să fie complet documentată.

Art.16 : Când utilitatea socială a patrimoniului cultural este incompatibilă cu prezervarea sa, conservatorul-restaurator trebuie să discute cu proprietarul sau custodele legal, dacă efectuarea unei reproduceri ar putea fi o soluție intermediară potrivită. Conservatorul-restaurator trebuie să recomande proceduri de reproducere potrivite pentru a nu prejudicia originalul.

III. Obligațiile proprietarului și ale custodelui legal

Art.17 : Conservatorul-restaurator trebuie să informeze proprietarul despre orice acțiune necesară pentru continuarea îngrijirii, și să specifice care sunt cele mai potrivite mijloace.

Art.18 : Conservatorul-restaurator este obligat la confidențialitate profesională. Pentru a face referire la o parte identificabilă din patrimoniul cultural, trebuie să obțină consimțământul proprietarului sau custodelui legal.

Art.19 : Conservatorul-restaurator nu trebuie să susțină comerțul ilicit cu patrimoniul cultural și trebuie să fie activ în acest sens. Dacă proprietarul legal este sub semnul întrebării, conservatorul-restaurator trebuie să verifice toate sursele posibile înainte de a începe munca sa.

IV. Obligații față de colegi și profesie

Art.20 : Conservatorul-restaurator trebuie să păstreze/mențină un spirit de respect față de integritatea și demnitatea colegilor, față de profesia de conservator-restaurator, față de profesiile și profesioniștii cu care vine în legătură.

Art.21 : Conservatorul-restaurator, în limitele cunoștințelor, competenței, timpului și a mijloacelor tehnice, trebuie să participe la pregătirea internilor și a asistenților lor (grade de competențe, pregătire inferioară).

El este responsabil pentru supervizarea lucrului/intervenției asistenților, internilor săi și are responsabilitatea ultimă pentru lucrul/intervenția efectuată sub avizul său. Trebuie să mențină respectul și integritatea față de acești colegi.

Pg.5

Art.22 : Dacă munca sa (întreagă sau parțială) este subcontractată cu alt conservator-restaurator, indiferent de motiv, deținătorul, custodele oficial, trebuie informat. Conservatorul-restaurator va avea responsabilitatea ultimă asupra intervenției, dacă nu s-au făcut alte înțelegeri.

Art.23 : Conservatorul-restaurator trebuie să contribuie la dezvoltarea profesiei prin împărtășirea experienței și informațiilor.

Art.24 : Conservatorul-restaurator trebuie să încerce să promoveze o înțelegere mai profundă a profesiei, o conștientizare a conservării-restaurării printre alte profesii și public.

Art.25: Documentele privind conservarea-restaurarea pentru care conservatorul-restaurator este responsabil reprezintă/este proprietatea sa intelectuală (subiect al termenilor din contractul de angajare). El are dreptul să fie recunoscut ca autor al intervenției

Art.26 : Implicarea în comerțul cu proprietățile culturale nu e compatibilă cu activitatea de conservare-restaurare.

Art. 27 : Când un profesionist conservator-restaurator efectuează/întreprinde muncă/activitate care nu este inclusă în scopul conservării-restaurării , el trebuie să se asigure că nu este în conflict cu Codul.

Art.28 : Pentru menținerea demnității și credibilității profesiei, conservatorul-restaurator trebuie să folosească doar forme de publicitate potrivite și informative muncii sale. Atenție deosebită trebuie exercitată privind IT –ul pentru a evita forme de diseminare nepotrivite/improprii, greșite, ilegale, neautorizate a informațiilor.

Mulțumiri

Confederația Europeană a Organizațiilor Conservatorilor-Restauratori (ECCO) a pregătit Ghidul Profesional ECCO pe baza studiului documentelor organizațiilor naționale și internaționale pentru

conservarea-restaurarea patrimoniului. „Conservator-restaurator”: o definiție a profesiei” (ICOM-CC, Copenhaga, 1984) a fost primul document adoptat de ECCO.

Ghid profesional (III) ECCO

Promovat de ECCO și adoptat de Adunarea sa Generală, Bruxelles, 02.04.2004

I.Scopurile de bază a învățământului în conservare-restaurare

Învățământul trebuie să se bazeze pe cele mai înalte standarde etice ale profesiei, în scopul respectării unicității patrimoniului cultural și a semnificației lui estetice, artistice, documentare, ambientale, istorice, științifice, sociale sau spirituale. După completarea/terminarea învățământului, licențiații trebuie să fie capabili să lucreze cu responsabilitate în domeniul conservării-restaurării patrimoniului cultural incluzând cele mai specializate intervenții. Trebuie să fie capabili să colaboreze cu alți specialiști/profesioniști implicați în prezervarea patrimoniului cultural. Absolvenții trebuie să fie capabili să interpreteze cercetări independente în domeniul conservării-restaurării a istoriei tehnologiei și tehnicii. Învățământul are și scopul de a dezvolta importante abilități, precum sunt stipulate în statutul profesional ECCO.

Guidelines I

II. Nivelul învățământului

Nivelul minim pentru a intra/a fi conservator-restaurator calificat trebuie să fie cel de Masterat (sau echivalent recunoscut). Acesta poate fi atins prin studiu full-time în conservare-restaurare, în minim 5 ani de universitate (sau nivel echivalent recunoscut) și trebuie să includă o practică bine structurată. Poate, ar trebui, să fie urmată/continuată de studii de nivel doctoral.

Atât învățământul teoretic cât și pregătirea practică sunt de înaltă importanță și trebuie organizat echilibrat. După încheierea cu succes a studiilor (examenul final), candidaților li se acordă o licență /diplomă.

În funcție de situația din fiecare țară, poate fi relevantă o demonstrație a practicii profesionale pentru a confirma abilitățile de lucru ale conservatorului-restaurator, etica și competența în specialitatea sa.

III. Pregătirea practică

Pregătirea practică trebuie să cuprindă tratarea de obiecte originale, potrivite scopului didactic propus. Obiectele alese trebuie să ofere material de studiu de caz bine documentat incluzând examinarea tehnică, diagnostic, tratare adecvată. Pentru începutul pregătirii lor astfel de studii de caz fac pe studenți să înțeleagă fiecare obiect ca un caz, în modul practic cel mai util. Mai mult, studiul de caz oferă cea mai bună posibilitate de a integra toate metodologiile teoretice și aspectele etice a conservatorului-restaurator în pregătirea practică. Sunt încurajate studiile și practica tehnicilor istorice, a tehnologiei și a proceselor de manufacturare a materialelor, pentru că promovează o înțelegere mai mare a aspectelor fizice, istorice, artistice a patrimoniului cultural.

IV. Învățământul teoretic

Un echilibru între partea științifică și cea umanistă este indispensabil în instrucția teoretică. Subiectele teoretice trebuie să fie determinate de domeniul de specializare și trebuie să includă:

- Principiile etice ale conservării-restaurării
- Științe (ex: chimie, fizică, mineralogie, teoria culorii)
- Științe umane (ex: istorie, paleografie, istoria artei, arheologie, entologie, filozofie)
- Istoria materialelor și tehnicii, tehnologia și manufacturarea (proceselor)
- Identificarea și studiul proceselor de deteriorare
- Expunere și transport al patrimoniului cultural
- Teoria, metode și tehnici de conservare, conservare preventivă și restaurare
- Procesele implicate în efectuarea de replici a obiectelor
- Metode de documentare
- Metode de cercetare științifică
- Istoria conservării-restaurării
- Aspecte legale (ex. Statut profesional, legea patrimoniului cultural, legi privind taxe, afaceri, asigurare)
- Management (colecții, conducere, resurse)
- Sănătate și siguranță (inculzând aspectele mediului)
- Comunicare (incluzând IT)